

ΟΙ ΛΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ

A1. Στο δοκίμιο ο συγγραφέας απαριθμεί τα δημοκρατικά ιδανικά που συνιστούν απαραίτητες προϋποθέσεις για την ύπαρξη ενεργών πολιτών και που προέκυψαν από ιδεολογικές αντιπαραθέσεις. Αρχικά, επισημαίνει τον κανόνα της πνευματικής ανεκτικότητας που εξασφαλίζει την ειρήνη, όταν δεν κινδυνεύει από τον φανατισμό και το ιδανικό της αποφυγής της βίας για τη διατήρηση της αρμονικής κοινωνικής συνύπαρξης. Έπειτα, αναφέρει την αξία της ελεύθερης έκφρασης αντιτιθέμενων απόψεων που προκαλεί τις κοινωνικές μεταβολές και τέλος κλείνει με το ιδανικό της αδελφότητας. Αυτό μόνο δύναται να θωρακίσει τη μακροβιότητα της δημοκρατίας, αφού εθίζει τους πολίτες σε αντίστοιχη συμπεριφορά, κάνοντάς τους να συνειδητοποιήσουν το κοινό τους πεπρωμένο.

B1. α. Σωστό

β. Λάθος

γ. Σωστό

δ. Σωστό

ε. Λάθος

B2. α. 1η περίπτωση επίκλησης στην αυθεντία: "Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδαχή... χωρίς αιματοχυσίες". Συγκεκριμένα, στο σημείο αυτό γίνεται επίκληση στην αυθεντία του φιλοσόφου Καρλ Πόπερ. Ως μέσο πειθούς αξιοποιείται σε πλάγιο λόγο το παράθεμα "... αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες".

2η περίπτωση: "Στο έργο του Φιλοσοφία της... ως «απέραντο σφαγείο». Στο σημείο αυτό γίνεται επίκληση στην αυθεντία του φιλοσόφου Χέγκελ με μέσο το παράθεμα "απέραντο σφαγείο".

β. Στην πρώτη περίπτωση ο συγγραφέας επικαλείται την άποψη του Πόπερ, για να ενισχύσει τη θέση του ότι το ιδανικό της μη βίας συνιστά βασικό κανόνα της δημοκρατίας. Η μη χρήση βίας διακρίνει μια δημοκρατική κοινωνία από μια μη δημοκρατική, εξασφαλίζοντας την αρμονική συμβίωση και την υγιή αντικατάσταση των πολιτικών ιθυνόντων.

Στη δεύτερη περίπτωση με την επίκληση της αυθεντίας του Χέγκελ ο συγγραφέας ενδυναμώνει την άποψή του ότι "η ιστορία του ανθρώπου είναι σε μεγάλο βαθμό ιστορία συγκρούσεων αδελφοκτόνων", αφού κι ο ίδιος ο φιλόσοφος χαρακτηρίζει την Ιστορία "απέραντο σφαγείο".

Και στις δύο περιπτώσεις ενισχύεται με την επίκληση στην αυθεντία η αξιοπιστία του πομπού, ο ίδιος παρουσιάζεται γνωστικά επαρκής, ενώ οι θέσεις του αποκτούν αντικειμενικότητα και εγκυρότητα και είναι δύσκολο να αμφισβητηθούν.

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΕΛ)

- B3. α.** 1. «... δεν ξεχνώ τη διδασκαλία/κήρυγμα του Καρλ Πόπερ ...».
2. «... γίνονται αντικείμενα εμπαιγμού/κοροϊδίας/σαρκασμού...».
3. «... εισήγαγαν στην ιστορία τρόπους συνύπαρξης...».
4. «... αυτός που μας αντιμάχεται/αντιπαράθεται/εναντιώνεται...».

β. Στις υπογραμμισμένες φράσεις γίνεται ποιητική/συνυποδηλωτική χρήση της γλώσσας.

1. «... ο Χέγκελ χαρακτήρισε την Ιστορία ως «ατελείωτο μακελειό/πεδίο σφαγών/πολέμων/αιματοχυσιών...».
2.«...η μικρή φλόγα της λογικής που μας καθοδηγεί/κατευθύνει.»

B4. α. 1. Υποτακτικός λόγος: "Ποτέ μου δεν ξεχνώ τη διδασχή του Καρλ Πόπερ, σύμφωνα με την οποία αυτό που ουσιαστικά διακρίνει μια δημοκρατική εξουσία από μια μη δημοκρατική είναι πως μονάχα στην πρώτη οι πολίτες μπορούν να ξεφορτωθούν τους κυβερνώντες χωρίς αιματοχυσίες.", "Μόνο η δημοκρατία επιτρέπει τη διαμόρφωση και την εξάπλωση των ειρηνικών επαναστάσεων, όπως συνέβη τις τελευταίες δεκαετίες με την αλλαγή στις σχέσεις των δύο φύλων, που ίσως να είναι η μεγαλύτερη επανάσταση της εποχής μας."
2. Σημεία προφορικότητας: "Για να έχουμε ενεργούς πολίτες, δεν χρειάζονται άραγε και ιδανικά; Και βέβαια χρειάζονται τα ιδανικά.", "Μπορούμε να τον διαψεύσουμε;"

β. Η παρένθεση χρησιμοποιείται για να επεξηγήσει τον όρο "αδελφότητα". Ειδικότερα, εντός παρένθεσης δίνεται ο ξενικός όρος *fraternité*, που προσδίδει σαφήνεια στο σημείο αυτό του κειμένου.

γ. Η σύνταξη είναι ενεργητική.

Μετατροπή στην παθητική: «... Μόνο από τη/στη δημοκρατία επιτρέπεται η διαμόρφωση και η εξάπλωση ειρηνικών επαναστάσεων ...».

Γ1. Τίτλος: "Ενεργός πολίτης στην υπηρεσία της δημοκρατίας"

Πρόλογος: Αφόρμηση από επίκαιρο γεγονός: Μεγάλη η αποχή των νέων από τις κάλπες στις πρόσφατες εκλογές ή κατοχύρωση δικαίωμα ψήφου στους νέους από 17 ετών. - **Θέμα:** Η σπουδαιότητα της συμμετοχής στα κοινά και της ενεργούς δράσης του πολίτη για τη διασφάλιση της δημοκρατίας - **Θέση:** Ο πολίτης μπορεί να κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του και το σχολείο μπορεί να συμβάλλει σε αυτό.

Α' Ζητούμενο: *Ενέργειες με τις οποίες ένας πολίτης κάνει πράξη τη δημοκρατία στην καθημερινότητά του*

Ένας δημοκρατικός πολίτης:

- Μεριμνά για την προσωπική του ευημερία (υγεία, μόρφωση, ευμάρεια) γιατί γνωρίζει ότι για να ευημερεί το "όλον" πρέπει να ευημερεί κάθε "μέρος".
- Αποτάσσεται τον ατομικισμό, προτάσσει το συλλογικό συμφέρον, αποποιείται την ιδιοτέλεια.
- Ενημερώνεται σφαιρικά και όχι επιφανειακά, διηθεί την πληροφορία, διασταυρώνει τις πληροφορίες, αντλεί από ποικίλες πηγές. Έτσι διαμορφώνει προσωπική άποψη, την οποία με παρρησία εκφράζει στο καφενείο, στο διαδίκτυο, σε δημόσιες διαβουλεύσεις, όπου γενικά του δίνεται η ευκαιρία.
- Είναι διαλλακτικός, δεν έχει φανατισμό και δογματισμό, το πνεύμα του είναι προσοδευτικό και χρησιμοποιεί τον διάλογο για την επίλυση των διαφορών του.
- Γνωρίζει και διεκδικεί τα δικαιώματά του, αλλά σέβεται και υπερασπίζεται και τα δικαιώματα των συνανθρώπων του, ειδικά αν αυτοί ανήκουν σε ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Διαθέτει ανοχή στο διαφορετικό και επιθυμεί την ενσωμάτωση μεταναστών και προσφύγων στην κοινωνία του.
- Προστατεύει το περιβάλλον και συμμετέχει σε εθελοντικές δράσεις.
- Αγαπάει την πατρίδα του, γνωρίζει την ιστορία του, χειρίζεται σωστά τη γλώσσα του, συντηρεί και διαδίδει τον πολιτισμό του.

Β' Ζητούμενο: *Δράσεις με τις οποίες το σχολείο μπορεί να συμβάλλει στη διαμόρφωση ενεργών πολιτών με δημοκρατικό ήθος*

- Αναβάθμιση θεσμού μαθητικών κοινοτήτων.
- Προώθηση διαλόγου μέσα στην τάξη.
- Διοργάνωση ρητορικών αγώνων.
- Έκδοση σχολικής εφημερίδας.
- Ανάδειξη της αξίας της εθελοντικής προσφοράς με συμμετοχή του σχολείου σε ανθρωπιστικές δράσεις.
- Συμμετοχή στη Βουλή των Εφήβων.
- Ενίσχυση της πρωτοβουλίας, κατάργηση των διακρίσεων, σεβασμός στην ατομικότητα του μαθητή, μαθητοκεντρικό και όχι αυταρχικό σχολείο, δημιουργικό σχολείο.
- Μεταλαμπάδευση των δημοκρατικών ιδεωδών στο πλαίσιο της ανθρωπιστικής παιδείας με παράλληλη ανάπτυξη της κριτικής σκέψης που προϋποθέτει κατάργηση της αποστήθισης.

Επίλογος: Παρά το γενικό κλίμα δυσφορίας και απογοήτευσης που απορρέει κυρίως από την πολιτική διαφθορά, τον λαϊκισμό, τη συνθηματολογία και την υποσχესιολογία, η δημοκρατία αξίζει και πρέπει να διασωθεί. Απαιτείται

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2019
ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ (ΓΕΛ)

πρωτίστως η ενεργοποίηση του κάθε πολίτη χωριστά, η αναπτέρωση της πίστης και της ελπίδας του. Σε αυτό θα συνεπικουρήσουν αρχικά το σχολείο, αλλά και οι άλλοι φορείς κοινωνικοποίησης.

Πένη Αποστολοπούλου
Φιλολόγος